

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО ЗАСТРАХОВАНЕ И ФИНАНСИ

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Даниела Николова Бобева

член на научно жури, съгласно заповед № 108 от 18.06.2021 г. на ректора
на ВУЗФ

за конкурс за заемане на академична длъжност ”ПРОФЕСОР”, по научното
направление „Икономика“ (Институции и устойчиво развитие, поведенческа
икономика), обнародван в ДВ, брой 28/06.04.2021г.

Кандидат: **доц. д-р Юлия Добрева**

I. Кратки биографични данни за кандидата

Доц. д-р Юлия Добрева притежава бакалавърска степен по английска филология и магистърска по Британска и американска литература и култура от софийския университет „Климент Охридски“, след което се насочва към икономическата квалификация и получава магистърска степен по стопанско управление в същия университет.. Докторската и степен е в областта на политическата икономика. Темата на дисертационния ѝ труд е „Оптимизационното моделиране при изследване на устойчивото развитие“. Професионалната кариера на доц. Добрева е съчетание на професионално развитие в банковото дело и академичната област. Натрупаният опит дава импулс за разширяване на обхвата на нейните научни интереси и за практическата приложимост на научните ѝ постижения. Академичната ѝ кариера е концентрирана във Висшето училище по застраховане и финанси, където преподава от 2012 г. Преподавателската ѝ дейност обхваща широк кръг теми като глобалистика, потребителско поведение, банкови разплащания и други, включително и на английски език. Доц. Добрева участва активно в изследователската дейност на ВУЗФ, включително в международни научно-приложни проекти. Като директор на направление „Икономика“ в Лаборатория за научно-приложни изследвания на ВУЗФ тя инициира и организира провеждането на изследвания и подготовката на становища по актуални икономически проблеми. Член е на Академичния съвет на ВУЗФ.

II. Обща характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

1. Общо описание на представените материали (монографии, учебници, статии, доклади, проекти и др.) по изследователски области

Доц.д-р Юлия Добрева участва в обявения конкурс с публикации, които са направени след хабилитирането като доцент. В документацията, подготвена от кандидата, те са подредени съгласно възприетата класификация от Закона за развитие на академичния състав в Р. България и НАЦИД, а именно:

- *основен хабилитационен труд*. Това е монографията „Институции и икономическо развитие. Изд. Св. Григорий Богослов, София. ISBN - 978-954-8590-57-0“, публикувана през 2019 г.
- *монография, която не е представена като основен хабилитационен труд*. Кандидатът представя книгата „Моделиране на устойчивото развитие в икономиката“. Изд. Св. Григорий Богослов, София. ISBN - 978-954-8590-59-4
- *статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране*. Посочени са 11 статии и научни доклади, от които само една е в съавторство.
- *статии доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация*. Посочени са две публикации в съавторство от 2019 и 2020 г.
- *студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове*. В тази рубрика има една самостоятелна публикация;
- *публикувани глави в колективни монографии*. В тази област доц. Добрева демонстрира висока научна продуктивност. Посочени са четири участия в значими колективни разработки;
- *цитирания*. Публикациите на доц. Добрева по темата на конкурса са предизвикали интерес както сред българските автори, така и сред международната научна общност. Цитиранията, които са представени, са както в монографии и колективни томове, така и в реферирани и нереферирани списания;
- *ръководство на успешно защитил докторант*. Към момента доц. Добрева има двама успешно защитили докторанти;
- *ръководство и участие в национален научен или образователен проект*. Доц. Добрева има участия в 2 проекта за периода след хабилитирането като доцент. И двата проекта са международни и са свързани както с устойчивото развитие така и с поведенческата икономика и основните теми на научното творчество на кандидата;
- *публикувани университетски учебник или учебно пособие, които да се ползват в училищната мрежа*. В тази рубрика кандидатът е представил един учебник – „Поведенческа икономика“. Изд. Св. Григорий Богослов, София. (учебник) ISBN - 978-954-8590-48-8

Общият брой на публикациите, които са представени за рецензиране от кандидатката в конкурса, заедно с основния монографичен труд възлизат на 31 броя. Те са от всички научни форми – монографии, студии, статии, научни доклади, учебници. При изискуем минимум от 550 точки кандидатът в конкурса доц.д-р Юлия Добрева е показва 720 т. Прави впечатление, че научните ѝ публикации извън темата на конкурса също са многобройни – 13 на брой, което демонстрира широките научни интереси на кандидата.

2. Обща характеристика на научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата.

От направения преглед на представените материали за участие в настоящия конкурс в т.1 може да се направи извод, че кандидатът отговаря на минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионалното направление 3.8 Икономика, научна специалност „Институции и устойчиво развитие, поведенческа икономика“.

Както тематично, така и количествено публикациите и разработките на доц.д-р Юлия Добрева се отличават с актуалност и научна оригиналност. Всички посочени публикации са публикувани след предходната хабилитация за „доцент“. Представен е основен хабилитационен труд, с което е спазено изискването на чл.29, т.3 от ЗРАСРБ.

Тематиката на научните изследвания на доц. Добрева са изцяло в обхвата на научната специалност, по която е обявеният конкурс - „Институции и устойчиво развитие, поведенческа икономика“. В преобладаващата част от публикациите тя е самостоятелен автор. Някои от разработките имат задълбочен методологически характер, а други са със силно изразен практико приложен характер. Темата на конкурса обединява две обширни области на икономиката, в които е концентрирано и творчеството на кандидата, а публикациите които не са изцяло по темата на конкурса допълват основните идеи на автора и нейния научен облик.

III. Количествена характеристика на научната продукция на кандидата

В т.1 на настоящето становище е направена количествена оценка на съответствието на научната продукция, с която доц. д-р Добрева участва в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“. Очевидно е преизпълнението на минималните наукометрични национални изисквания и изискванията на Правилника за условията и реда за заемане на академични длъжности във ВУЗФ.

IV. Оценка на резултатите и научния принос на кандидата

1. Съдържателно да се анализират научните постижения на кандидата

Резултатите и научните приноси на кандидата могат да се групират в три основни направления, които съответстват изцяло на темата на конкурса.

А. Научни постижения в сферата на институционалното развитие

Научните постижения на автора след хабилитацията представляват едно своеобразно надграждане над постигнатите научни постижения като кулминацията на това развитие са в монографичния труд представен за конкурса за професор. Бихме могли да открием три важни аспекта:

- Прилагането на системата Triple Helix като модел на взаимодействие между държавата, бизнеса и образователните институти при икономики в преход. Изследването придобива особено значение на фона на основателните критики на Европейската комисия към новите държави-членки, включително България, чиито проблеми в институционалното развитие представляват сериозна пречка за икономическото развитие, конвергенцията и догонването.
- Монографията добавя силни аргументи към тезата, че решаваща роля за върху институционалното и икономическо развитие оказва човешкият фактор - начините и механизмите за подбор и развитие на човешкия капитал.
- В монографичния труд е подчертана привръзката между институционалното развитие и поведенческата икономика.

Освен в монографичния труд значими приноси в тази област бихме могли да открием и в някои от последните публикации на кандидата. Авторът влиза в конкретика като се в публикациите си изследва данъчната система, европейските средства, политиката на субсидии и други.

Б. Научни постижения в сферата на устойчивото развитие

Устойчивото развитие заема централно място в научната дейност на кандидата. Книгата на основата на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор по икономика“ „Моделиране на устойчивото развитие в икономиката“ има определено методологически характер и представлява задълбочен синтез на оптимизационните задачи и приложимостта им икономическите модели с голям практико-приложен характер.

През последните години авторът отдава приоритет на изследванията на устойчивото развитие на страната в контекста на уроците от прехода към пазарна икономика и така на базата на историческия контекст се търси оптимизация на икономическия модел – тема с голям интелектуален и политически заряд за поколения български икономисти.

Въпреки, че факторите за устойчивото развитие са широко анализирани в литературата, приносните моменти на публикациите на доц. Добрева са свързани с използването на нова актуална информация, обхващаща последните кризи, които до голяма степен ревизираха конвенционалната теория за устойчивото развитие.

II. Учебници

Представен е учебникът „Поведенческа икономика. Изд. на ВУЗФ „Св. Григорий Богослов“.

В. Научни постижения в областта на поведенческата икономика

Представени са резултати от емпирични изследвания, проведени лично от доц. Добрева.

Изследванията на доц. Добрева в областта на поведенческата икономика са тясно свързани с проблемите на институционалното развитие.

Несъмнен принос на автора в областта на поведенческата икономика е учебникът, посветен на тази тематика. Той е едно от първите систематични издания от български автор, приспособено към студентската аудитория в България и най-вече студентите с профил в областта на икономиката и финансите. Представени са различни казуси за илюстриране на теоретичните модели и основни понятия. Разработени са въпроси за самоподготовка и затвърждаване на учебния материал, както и тестове за самооценка. Впечатленията от неговото използване в преподавателската практика са за лесна усвояемост на материала и високи изпитни резултати.

Както е видно от формулираните приноси в творчеството на кандидата - те носят както теоретичен, така и силно изразен практико-приложен характер. По показателите за цитирания фигурират 18 броя, което е свидетелство за предизвикания силен научен интерес по проблемите, които са обект на изследване. При това трябва да се вземе предвид, че това са нови публикации през последните няколко години, за които все още е много кратко технологичното време за да бъдат цитирани.

1. Значимост на приносите за науката и практиката.

Изтъкнатите приноси в научните изследвания на кандидата имат значение от гледна точка на теорията – те се изразяват в нови концепции, понятия, методологии и модели. Направените изводи са базирани на широк кръг източници на информация и данни, което формира висока степен на професионализъм в провежданите икономически изследвания на кандидата.

Езикът и стилът на доц. Добрева съответстват на най-високите научни стандарти.

V. Оценка на оригиналността на представените трудове и на достоверността на представените научни данни

Имам всички основания да приема, че формулираните приноси, концепции, анализи, обработка на научни данни и констатации в научните трудове на доц. Добрева са лично дело, резултат на мотивирана и амбициозна научна дейност, умения да прави проучвания, да обработва данни, да прави анализи и обобщения в мултидисциплинарни области на научното познание.

VI. Критични бележки и препоръки

1. Критични бележки по представените трудове.

В представената от кандидата справка за научните и практико-приложни приноси са изтъкнати по-скоро проблемите, които са изследвани в научните трудове. Сред формулировките се посочват и такива, които нямат характер на принос. Тази слабост – да се изброява всичко, което авторите са разработили в своите публикации е често срещана практика в документите на много от рецензираните кандидати в конкурсите за заемане на академични длъжности. При формулирането на научните приноси кандидатът може да отвори по-ясно и концентрирано като се фокусира върху създадените от нея нови методологии, методи, модели и т.н. В случая, не се омаловажават реалните постижения на доц. Добрева.

Въпреки, че разнообразието от теми, с които се занимава кандидатът, могат да се разгледат в широкия контекст на устойчивото развитие – например, иновации, миграция и други, една по-висока степен на концентрация в творчеството би засилило разпознаваемостта на кандидата сред научната общност.

Като обща бележка към публикациите бих посочила, че кандидатът разполага с достатъчно опит и експертиза за да развие по-критичен подход към изследваните проблеми особено в сферата на институционалното развитие. Това особено е важно при оценката на ролята на субсидиите, на европейските средства като фактор за развитие и други проблеми.

Препоръчвам за в бъдеще доц. Добрева да разшири изследванията си в областта, в която работи – банковото дело, където има широко поле за иновативност и приложимост на научните изследвания.

2. Лични впечатления на рецензента от кандидата и други данни, непочени в предходните данни

Личните ми впечатления от кандидатката са от 2015 г., когато започнах да преподавам във ВУЗФ. Тя е изключително активен учен с интереси в широк кръг актуални проблеми на икономиката. Притежава организационни качества, колегиални взаимоотношения с членовете на катедрата и висока репутация сред студентите, на които преподава.

VII. Заключение

В резултат на изтъкнатите в настоящото становище достойнства на кандидата в конкурса доц. д-р Юлия Добрева, на приносите в теоретичен и практико-приложен план, давам своята положителна оценка ЗА заемането на академичната длъжност „професор“ от доц.д-р Юлия Добрева.

15.08.2021
София

Автор на становището:
(проф. д-р Даниела Бобева)